

Kl. 09.00–10.23

16.00–16.03

§ 1 Avsägelser

Talmannen meddelade

att *Kajsa Fredholm* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet,

att *Samuel Gonzalez Westling* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet,

att *Maj Karlsson* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i skatteutskottet,

att *Birger Lahti* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i försvarsutskottet,

att *Isabell Mixter* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet,

att *Ilona Szatmári Waldau* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet,

att *Ciczie Weidby* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet och

att *Nadja Awad* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Vänsterpartiets partigrupp anmält Hanna Gunnarsson och Andreas Lennkvist Manriquez som suppleanter i konstitutionsutskottet, Samuel Gonzalez Westling som suppleant i skatteutskottet och i trafikutskottet, Ilona Szatmári Waldau som suppleant i försvarsutskottet, Maj Karlsson och Ciczie Weidby som suppleanter i socialförsäkringsutskottet samt Isabell Mixter som suppleant i utbildningsutskottet.

Talmannen förklarade valda till

suppleanter i konstitutionsutskottet

Hanna Gunnarsson (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

suppleant i skatteutskottet
Samuel Gonzalez Westling (V)

suppleant i försvarsutskottet
Ilona Szatmári Waldau (V)

suppleanter i socialförsäkringsutskottet
Maj Karlsson (V)
Cicie Weidby (V)

suppleant i utbildningsutskottet
Isabell Mixter (V)

suppleant i trafikutskottet
Samuel Gonzalez Westling (V)

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet:
RiR 2025:22 Statens arbete med Agenda 2030

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2025/26:3 och 5 till skatteutskottet
2025/26:7 till socialutskottet
2025/26:13 till miljö- och jordbruksutskottet

Skrivelse
2025/26:9 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument
COM(2025) 543 och COM(2025) 544 till utbildningsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 november.*
COM(2025) 548 till försvarsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 november.*

Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU2

Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott
(prop. 2024/25:175)
föredrogs.

Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 PETTER LÖBERG (S):

Herr talman! Vi ska i dag behandla utskottets betänkande *Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott*. Det här är ett svårt men viktigt ärende, av många olika anledningar.

Låt mig börja med att vara tydlig inför riksdagen. Socialdemokraterna kommer att rösta ja till förslaget i betänkandet, eftersom vi ser akuta behov av nya verktyg. Skälen är tämligen uppenbara. Vi har vid många tidigare tillfällen diskuterat i kammaren att man kan se att allt yngre gärningspersoner rekryteras. Vi ser att äldre gubbar sitter i andra länder och på distans beställer mord, sprängningar och grova våldsbrott – crime as a service. Längst ut i ventriklarna finns utförare som är barn. Det är ett delvis nytt fenomen i Sverige. Vi måste hitta och komma fram till sätt att möta detta.

Preventiva tvångsmedel är en effektiv metod. Vi har många gånger varit kritiska och har i många diskussioner och debatter i den här kammaren ställt berättigade frågor om proportionaliteten när det gäller integritet kontra preventiva tvångsmedel. Inte minst i statistiken som vi i utskottet har fått, senast i går, har vi kunnat se att andelen stoppade planerade mord är oerhört stor. Effektiviteten hos polisen har ökat. De har lyckats stoppa väldigt många mord som har legat långt fram i planeringsfasen.

Barnen sätts i utförarledet. Man transporterar vapen, och man agerar kurir. Man utför till och med själva den grova gärningen. Det kan vi aldrig acceptera.

Staten ska i vissa fall kunna använda hemliga tvångsmedel. I det här fallet handlar det om barn som är under 15 år. För det krävs vissa, speciella avvägningar. Vi behöver helt enkelt hitta en balanspunkt. Det tycker jag att man har gjort på ett bra sätt genom att man har tidsbegränsat en del och hittat olika typer av rättssäkerhetsgarantier.

Jag vill också lyfta fram ett annat perspektiv. En del partier här i kammaren hamnar ganska snett när det gäller repressiva åtgärder, vilket vi får kalla detta för trots att det kan vara en förebyggande åtgärd att gå in tidigt när till exempel ett mord planeras. Vi måste hitta en balanspunkt mellan både repressiva åtgärder och förebyggande insatser, framför allt när det gäller den grupp som vi pratar om i dag – barnen.

Vad hjälper det om vi får en hel uppsättning nya polisiära verktyg, om vi bygger ännu fler polisstationer och om vi skaffar ännu mer uniformerad personal om vi inte har möjlighet att följa upp och förhindra nyrekryteringen? Vad hjälper det när socialtjänsten går på knäna, när det blir allt färre vuxna i skolan som ska hantera allt svårare utmaningar och när man samtidigt sänker skatten för rikingar som vi som sitter i den här kamma-

ren? Man måste prioritera på ett annat sätt. Skattesänkningar är kanske inte vägen framåt just nu, när vi har dessa utmaningar. Vi har ett samhälle att bygga.

Vi tror att man i stället måste bygga framtidstro. Trygghet i grunden byggs naturligtvis inte genom att man övervakar barn. Trygghet byggs genom att man ser de här barnen innan gängen ser dem.

I våras fick alla i utskottet en pocketbok, en prisbelönad sådan. En pocketbok är ju lätt, men innehållet i denna är tungt. Den heter *Blir du ledsen om jag dör*. Jag hoppas att alla ni som är här i kammaren i dag har läst den. Men om ni inte har läst den finns den på era kontor; vi hade möjlighet att ta med oss var sitt exemplar från utskottet. Det var någon donator som tyckte att det vore lämpligt om vi läste den.

Boken är skriven av Nicolas Lunabba, som är baskettränare i Malmö. Han har i ett tal som han höll för ett tag sedan formulerat följande: "Jag skulle prata om att demokrati handlar om gemenskap och medmänsklighet. Men att vi samtidigt har satt i system att exkludera somliga människor ur samhällsgemenskapen. Att människor i Sverige idag tillskrivs olika värde. Barn kan inte drömma på tom mage. Barn kan inte visualisera en framtid, än mindre tro att deras drömmar kan förverkligas, när de tvingas leva i nuet – och enbart i nuet."

Det är klart att om vi ska få de här barnen att sluta skjuta och att inte dras in i gängens chimära gemenskap måste vi erbjuda ett alternativ. Här har politiken ett oerhört viktigt ansvar.

Jag har nämnt tidigare att det finns en del positiva saker med utredningen och i betänkandet, som vi har kommit fram till. Det handlar bland annat om behovet av att se till att detta ska utvärderas kontinuerligt och att vi verkligen ser över detta. Det ska finnas prövningar på olika nivåer och vid olika tillfällen, så att man har en rättssäker och bra process.

Det är något som Rädda Barnen bland annat har lyft fram i sina remissvar. Jag är säker på att några andra här i salen kommer att lyfta upp de farhågor som Rädda Barnen har och som jag tror att alla vi här kan se i mångt och mycket. Man lyfter fram att barnkonventionen är en lag sedan ett antal år tillbaka. Men vi tar kanske inte barnkonventionen på fullaste allvar. Jag tror att Rädda Barnens kommentarer om detta är viktiga att ta till sig.

Fördelarna med förslaget överväger nackdelarna. Det är viktigt att säga. Med ännu ett redskap slår vi undan fötterna på de gängledare som försöker använda barnen som brickor i ett cyniskt spel. Vi gör det lite svårare att locka in barnen i utförlarledet. Vi bryter därmed i bästa fall den långsiktiga förmågan att rekrytera nya personer till den här verksamheten, som skadar vårt samhälle så oerhört mycket. Här finns den stora potentialen i dagens betänkande. Det är skälet till att Socialdemokraterna säger ja till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 2 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Herr talman! Under åren då Socialdemokraterna vanstyrde Sverige eskalerade gängvåldet och den organiserade brottsligheten. Mellan åren 2012 och 2022 tredubblades det dödliga skjutvapenvåldet. Den kriminella ekonomin växte till 150 miljarder per år. Den här utvecklingen, som tilläts, innebar också att barn i allt större utsträckning kom att involveras i den

organiserade brottsligheten. Under tiden då Socialdemokraterna styrde Sverige mångdubblades antalet barn som involverades i mord och andra grova brott.

Nu hör vi från riksdagsledamoten Petter Löberg att det vi nu gör är rätt och att det finns ett akut behov av den här typen av befogenheter. Jag undrar: Varför gjorde inte Socialdemokraterna detta? För mig framstår det som yrvaket från Socialdemokraternas sida.

Väljare som lyssnar på den här debatten bör också notera att Socialdemokraterna helt saknar egna förslag till lösningar. Det enda vi hör är den sedvanliga socialdemokratiska desinformationen och propagandan. Man påstår att det inte satsas på socialtjänsten. Man påstår att det inte satsas på skolan. Det är lögn. Vi har stiftat en ny socialtjänstlag som skapar förutsättningar för tidigare och tydligare insatser. Vi gör en enorm satsning på skolan. I går meddelades det att det med den här budgeten satsas 4,3 miljarder på skolan. Totalt blir det 14 miljarder de närmaste åren.

Sedan hör vi också den socialistiska propagandan om att sänkta skatter är ett problem. Nej, det är de höga skatter som Socialdemokraterna står för som har gjort Sverige fattigare och hämmat tillväxten. Nu ser vi till att vi sänker skatter och satsar på välfärdens kärna på ett sätt som gör Sverige rikare och tryggare.

Jag undrar vad ledamoten har för svar, utöver att man är dörrmatta åt regeringen. Vad har man för egna idéer?

Anf. 3 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Ledamoten Kärrholm drar till med ett härligt valtal. Det är bra att värma upp inför kommande övningar. Vi har ett val framför oss, och det märks på det höga tonläget. Det är också tydligt att han har på sig en kavaj av gott självförtroende och har retorisk spets. Det är jättetrevligt. Men det finns en rad problem i ledamotens anförande.

Vi ser nu att skjutningarna minskar. Vi ser att polisen har bättre verktyg på plats. Vi ser att vi har klarat en polisexpansion av historiska mått. Det har aldrig skett tidigare i vårt land – och kanske nästan aldrig i något västeuropeiskt land – att man ökat polistätheten på det vis som Sverige för närvarande gör. Alltihop är en produkt av de åtta år då vi styrde.

Sanningen är ju – och detta vet ledamoten – att 80–90 procent av allting som har påverkat hittills under denna mandatperiod, då ni styrte, Fredrik Kärrholm, är produkter som Socialdemokraterna tog fram i regeringsställning. Det är våra utredningar, våra remisser, våra förslag och våra verktyg, till exempel hemliga tvångsmedel, som vi infört tidigare – det är inte bara en lagstiftning utan flera. Vi satt inte på händerna. Vi hade en reformtakt som aldrig tidigare skådats i det här landet gällande rättsvårdande myndigheters möjligheter att bekämpa brottsligheten. Aldrig tidigare hade det skett så mycket jobb på Justitiedepartementet med att ta fram nya lagstiftningar och produkter som under den socialdemokratiska regeringen. Vi sover gott om natten.

Men som jag påtalade i mitt tal måste det finnas en dubbelsidighet i politiken – vi behöver även jobba med nyrekryteringen. I den diskussionen anser vi socialdemokrater att ni är totalt nakna. Ni har ingenting att komma med.

Prot. 2025/26:7
17 september

Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott

Anf. 4 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Herr talman! Det är häpnadsväckande överdrifter och lögn. Ledamoten säger att allt det vi gör görs på Socialdemokraternas initiativ. Har ledamoten hört talas om Tidöavtalet? Läs det! Det är ganska många sidor med väldigt många förslag. Vi har den här mandatperioden genomfört 99 procent av åtgärderna i Tidöavtalet.

En ytterligare lögn är att vi är helt ”nakna” när det kommer till rekryteringen. Det är vi absolut inte. Jag kom i min förra replik till ledamoten med upplysningar om den nya socialtjänstlagen och satsningarna på skolan. Vi ser till att det blir tidigare och tydligare brottsförebyggande arbete gentemot unga och en tillräckligt effektiv repression mot äldre.

Jag blir nästan mållös inför den socialdemokratiska arrogansen. Alla framgångar vi nu ser, som att skjutningarna minskar sedan valet, har vi tydligen Socialdemokraterna att tacka för. Så är det absolut inte. I princip ingenting av det som står i Tidöavtalet hade hänt om Socialdemokraterna fortsatt styra. Även om ni hade haft idékraften och viljan att genomföra det vi nu gör hade ni inte kunnat, eftersom ni är beroende av att samarbeta med verklighetsfrånvända miljöpartister och vänsterpartister, vilka – nota bene – är emot den lagstiftning vi debatterar här i dag.

Min fråga till ledamoten är egentligen vilken planet han lever på.

Anf. 5 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Det var mycket på en gång!

När vi tog över makten 2014 var det inte speciellt många produkter som var på rull. Det fanns ingenting som låg i pipelinen – i ”pajpen”, som det var populärt att säga på den tiden. Det var helt blankt. Vi började med blankt papper i mångt och mycket, men det vi gjorde var bra. Det gäller terroristlagstiftningen, grova brott och ett antal andra saker, inte minst hemliga tvångsmedel, som diskuteras i dag. Det var ett tämligen blankt papper som den moderata regeringen lämnade över.

Det är ett ganska tröttsamt blame game. Titta i stället, och var ärliga! Politiken är som en långsam Finlandsfärja. Det tar lång tid att vända en utveckling. Det är inte era Tidöpapper, som ni hade på det där slottet den där våta kvällen, som har avgjort situationen och sett till att Polismyndigheten har bra redskap och resurser. Det är sådant som vi har tagit fram under oerhört lång tid. Det här fixar sig inte över en natt. Det är inte Tidögängets förtjänst. Era förslag har rullat ut de senaste månaderna. Ledamoten pratar om satsningar på skolan som ska göras i nästa budget inför nästa år. Det är väl inte det vi pratar om? Vi sitter i en akut situation. Ungdomar rekryterats till gäng av en massa kriminella som sitter i Turkiet och beställer på nätet. Det är väl inte de här satsningarna som är svaret på det?

Det här är någonting som vi har jobbat med i decennier i Sverige på olika sätt. Grunden till att vi sitter i den här skiten är att det under 20, 30, 40 år har funnits saker som vi inte klarat av i vårt samhälle, till exempel segregationen och klassamhället. Man har stängt fritidsgårdar så fort man haft möjlighet att göra det i Storstockholm. Men titta på Stockholm nu! Man jobbar oerhört effektivt och bra. Där har vi ett skyltfönster för hur man bekämpar brottsligheten. Titta på det socialdemokratiskt styrda Stockholm!

Anf. 7 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Det är fortfarande en ytterst allvarlig och grym situation med skjutningar och sprängningar som drivs fram via de organiserade kriminella miljöerna. Lagförslaget vi nu talar om handlar om barn. Det är barn som har vitt skilda uppväxtvillkor, barn i det svenska klassamhället och barn som inte fyllt 15 år.

Tankar på barn väcker känslor och ska väcka känslor. Att höra klingande skratt från barn fyller nog de allra flesta av oss med glädje. Jag vill också tro att de flesta av oss känner sorg när barns behov inte blir tillgodosedda och förtvivlan om barn utsätts för hot och våld.

Sverige är egentligen ett rikt land. Men vi har en omfattande barnfattigdom. Enligt SCB kan det handla om mer än 400 000 barn. Enligt Rädda Barnen är det cirka 200 000 barn som lever i en ekonomisk utsatthet som innebär att familjer inte har råd med de allra mest nödvändiga utgifterna för boende, kläder och mat.

Som om inte det vore nog upplever många barn våld. Det är ett våld som finns mitt ibland oss oavsett samhällsklass. Vart tionde barn i Sverige har någon gång bevittnat, sett eller hört, våld i hemmet, och vart tjugonde barn har gjort det ofta. Det är alltså ett barn i varje klass.

Många har också utsatts för fysiskt våld på sin egen kropp. Många pojkar lär sig den vägen också våld som ett maktmedel genom att de ser pappa slå. Forskningen visar också att det är en ökad risk för de barnen att så småningom i livet använda våld. Vi kan också se detta vålds eko i många av de gängkriminellas erfarenheter av traumatiska upplevelser som barn.

Frågan är nu: Ska barnen bära konsekvenserna av vuxnas och samhällets bristande förmåga att ge dem trygghet? Ska barnen bära konsekvenserna av att ansvariga myndigheter inte lyckas fånga upp dem om de är på glid och därmed öppnar för att de kriminella krafterna kan rekrytera dem och utnyttja deras sårbarhet också via nätet och inte enbart fysiskt?

Sverige har ett stort ansvar för att säkerställa att barn inte dras in i kriminella nätverk. Många remissinstanser markerar mot att regeringen har alltför stort fokus på repressiva åtgärder. Liksom Vänsterpartiet hävdar de att de förebyggande insatserna behöver uppmärksammas ytterligare och få resurser.

En strikt välfärd behövs med förskola, skola, socialtjänst och BUP för att kunna upptäcka och förhindra en negativ utveckling. Vi vet forskningsmässigt att just de förebyggande insatserna har stor effekt när det handlar om barn. Så kan man stärka barns självkontroll, självkänsla och kapacitet att stå emot lockelserna från de kriminella gängen.

Nu står vi inför något helt nytt i svensk politik, en rätt i fråga om användning av hemliga tvångsmedel mot unga, så unga att de inte ens är straffmyndiga. Forskning visar att när barn mer eller mindre behandlas som vuxna lagöverträdare finns det en tydlig risk för att de stärks i sin kriminella identitet. Det försvårar naturligtvis rehabilitering och ökar risk för återfall.

Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott

Barnkonventionen markerar i sin artikel 40 att barn som inte har uppnått åldern för straffbarhet ska hanteras alternativt och därmed utanför det straffprocessuella förfarandet. Artikel 2 nämns nästan inte i våra sammanhang. Det handlar om antidiskriminering, som också är väsentligt.

Så gott som alla förslag som vi nu har framme hotar barnens personliga integritet. Det finns också de som är väldigt oroliga för att det får spridda effekter inte enbart för de barn som konkret skulle kunna vara i farozonen för att bli rekryterade utan också för deras nära vänner och anhöriga, som kanske också är barn.

Det kan inte nog markeras att barn kan vara både gärningspersoner och offer. Det är inte sällan som de barnen rekryteras på nätet eller ute i andra miljöer genom hot, våld och grooming. I och med att det numera är straffbart att rekrytera barn in i kriminaliteten bör den dubbla utsattheten hos de drabbade barnen både synliggöras och tydliggöras.

Vi står nu i ett läge där jag tror att lagförslagen kommer att röstas igenom i eftermiddag. Jag har sagt förut, och jag upprepar det, att juridik är frusen politik. En majoritet i riksdagen har makt via våra demokratiska regler att diktera lagstiftningen.

Men juridik är också någonting annat. Det är en disciplin i akademien med krav på att vissa hierarkiska principer om till exempel respekt för grundlag och vissa konventioner måste iakttas. I detta lagstiftningsärende finns det kritik från Lagrådet på den punkten. Regeringen har dessutom uppenbarligen mycket bråttom. Lagtexterna med snåriga regler på 24 sidor ska träda i kraft redan den 1 oktober, om två veckor.

Jag och Vänsterpartiet yrkar först och främst bifall till vår reservation 1. Där avstyrker vi förslaget om att använda preventiva tvångsmedel mot barn under 15 år, det vill säga tvångsmedel i förebyggande syfte utan krav på misstanke om brott. Vi avstyrker också annat, men särskilt kraftigt de preventiva åtgärderna.

Sammanfattningsvis menar jag och Vänsterpartiet att förslaget är för långtgående och att det inte uppfyller kraven på rättssäkerhet och proportionalitet. Det tar inte heller tillräcklig hänsyn till barns särskilda rättigheter. Riksdagen bör därför avslå propositionen.

Vi har också en ytterligare reservation som jag vill lyfta fram och yrka bifall till. Det är nummer 3. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett tidsbegränsat förslag om att vissa hemliga tvångsmedel ska få användas mot barn under 15 år vid misstanke om vissa tydligt angivna brott. De ska finnas i en brottskatalog, och det ska inte vara så luftigt som i propositionen vi har framför oss i dag. Dessutom bör regeringen lägga till ett förslag om att barns kommunikation med föräldrarna ska omfattas av förbud mot hemlig avlyssning och övervakning.

Anf. 8 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar regeringens och Sverigedemokraternas proposition om hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott. Enligt regeringen och Sverigedemokraterna är det här en väl avvägd politisk väg framåt när man beaktar olika intressen som inte minst belyses genom remissvaren.

Ett intresse är att värna integritet hos unga som riskerar att dras in i väldigt grov brottslighet. Ett annat är rättsstatens möjlighet att förhindra att allvarliga brott begås av barn som är under 15 år.

I den här avvägningen kan vi se hur de preventiva tvångsmedlen mot vuxna faktiskt har förhindrat väldigt många allvarliga brott. Ofta handlar det om så pass allvarliga brott som planerade mord, där det som alltid är betydligt fler som drabbas än ett tilltänkt mordoffer. Det handlar om barnfamiljer som väcks mitt i natten av att det skjuts med vapen och om grannar som får leva med vetskapen om vad som skett i deras område. Det handlar om helt oskyldiga människor som oavsiktligt drabbas av ett dödligt våld.

När vi har tagit in det allvarliga läge som Sverige fortsatt befinner sig i har vi landat i att det är värt att skydda unga och samhället i stort genom att låta polis, tull och säkerhetspolis få utökad möjlighet att använda dessa hemliga tvångsmedel.

Mellan 2012 och 2022 tredubblades det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige. Det är en utveckling som Sverigedemokraterna såg komma långt innan dess, och vi har inte minst i den här församlingen årligen försökt peka på allvaret inför ett flertal handlingsförlamade vänsterregeringar.

Även om det dödliga skjutvapenvåldet årligen har minskat efter att Sverige fick en ny regering på plats vet vi att konfliktnivåerna fortfarande är höga och att efterfrågan på våldsutövare fortsatt är hög. När vi ser hur många barn som dras in grov kriminalitet, där beställare ofta lockar in just barn för att begå fruktansvärda handlingar, måste vi ställa oss frågan om vi ska agera eller om vi ska titta på.

Vänsterkanten är i vanlig ordning djupt splittrad med ett starkt motstånd mot huvuddelar av propositionen om att ge polis, tull och säkerhetspolis möjlighet att avlyssna unga som dras in i grov brottslighet. Det är såklart en tydlig bild som förklarar den passivitet som präglade Magdalena Anderssons sida av politiken när de regerade Sverige. Men nu har vi en regering som med stöd av Sverigedemokraterna går fram med en enad politisk offensiv mot gängkriminalitet, där vi konstaterar att mer behöver göras.

När 14-åringar planerar och utför sprängningar och mord med skjutvapen räcker det inte att bara klara upp brotten i efterhand. Vi menar att många av de brott som unga är involverade i är så pass allvarliga att vi måste ge rättsvårdande myndigheter en möjlighet att försöka hindra att de utförs från första början.

Regeringen och Sverigedemokraterna har utformat propositionen så att den nya lagen gör det möjligt att genom hemliga tvångsmedel utreda all allvarlig brottslighet med ett förväntat straffvärde på över fyra år. Det som vi särskilt vill betona är brott som mord, människorov, allmänfarlig ödeläggelse, grovt vapenbrott, grovt narkotikabrott och grov utpressning, det vill säga brott som är vanligt förekommande i den gängkriminella miljön.

Vi har även utvidgat förslaget så att både Polismyndigheten och Tullverket ges samma förutsättningar som Säkerhetspolisen att använda sig av hemliga tvångsmedel mot personer under 15 år.

Sammantaget kan man säga att vi har gjort det mesta möjliga av den utredning som legat till grund för regeringens proposition.

Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott

Herr talman! Om man vill förhindra allvarliga brott där barn är involverade kommer man inte runt att preventiva tvångsmedel i dag är en avgörande nyckel. Det tål att betonas att även om flera remissinstanser har uttryckt en del kritik mot olika delar är det här något som Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet med flera har välkomnat.

Herr talman! Den fråga som jag ställer mig i och med ännu en proposition som splittrar oppositionen är om svenska folket är redo att släppa fram en socialdemokratisk statsminister – en statsminister som ska regera med partier som inte bara vill stoppa och begränsa möjligheten till preventiv avlyssning utan som även visat ett kompakt motstånd mot all framgångsrik politik som regeringen och Sverigedemokraterna levererat under mandatperioden.

Det tål att upprepas att Miljöpartiet och Vänsterpartiet kommer att rösta nej till regeringens förslag om att ge polisen möjlighet att förhindra att unga personer utför allvarliga brott som mord och sprängningar innan de ägt rum.

Den som lägger sin röst på Socialdemokraterna kommer att äventyra ett stabilt arbete mot gängkriminalitet och riskerar därmed att kasta förslag, som välkomnas av inte minst Polismyndigheten, i papperskorgen. En röst på Socialdemokraterna riskerar att ta oss tillbaka till en tid med eskalerande våldsbrottslighet där det är de kriminella gängen som flyttar fram sina positioner i stället för att det, som det blir med vårt förslag, är de rättsvårdande myndigheterna som tar rejäla kliv framåt.

Voteringen om denna proposition i eftermiddag illustrerar på ett bra sätt vad som står på spel i det kommande valet: en enad front mot gängkriminalitet på min sida av politiken eller ett splittrat rödgrönt gäng som är både för och emot på den andra sidan. För den som vill se handlingskraft och resultat borde valet vara enkelt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet och avslag på vänsterkantens olika motioner.

Anf. 9 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! De senaste åren har skjutvapenvåldet och det dödliga våldet i den kriminella miljön successivt ökat i Sverige. Våldet bland barn och ungdomar har i allmänhet minskat, men när det gäller allvarlig brottslighet är det allt fler barn som är såväl offer som gärningspersoner. Det konstaterar exempelvis både Brå och Riksrevisionen. Denna utveckling drabbar inte bara barnen och deras närstående utan riskerar att undergräva tryggheten i samhället i stort.

Våldet måste stoppas och hela samhället kraftsamla för att bryta gängens nyrekrytering av unga och skydda barn från att dras in i kriminalitet. Polisen, socialtjänsten, hälso- och sjukvården, skolan och andra aktörer behöver resurser och förutsättningar för att fortsätta utveckla det proaktiva arbetet och identifiera riskfaktorer hos barn och deras familjer. Mer resurser måste till för att bland annat identifiera och straffa dem som leder kriminella gäng och de personer som får barn att utföra grova brott.

För att bryta utvecklingen är det Miljöpartiets uppfattning att utökade möjligheter att använda hemliga och preventiva tvångsmedel mot barn under 15 år kan vara ett effektivt brottsförebyggande verktyg – om det används med tydliga ramar och med starka rättssäkerhetsgarantier.

Precis som flera barnrättsorganisationer har framfört handlar det om att skydda både offer, som också själva ofta är barn, och de barn som utför de kriminella handlingarna. Bland annat Institutet för mänskliga rättigheter, Rädda Barnen och Barnombudsmannen anser att förslagen i den utredning som delvis ligger till grund för regeringens proposition, *Effektiva verktyg för att bekämpa brott av unga lagöverträdare*, är tydligt förankrade i verkliga situationer och att användningen av tvångsmedel i fall som dessa kan leda till tidig identifiering av barn som är i riskzon att begå grova brott och öka skyddet för barn samt underlätta identifieringen av dem som rekryterar barn till gängen.

För Miljöpartiet är det mycket angeläget att samhället agerar kraftfullt mot att barn rekryteras in i grov brottslighet, bland annat genom att tillåta hemliga och preventiva tvångsmedel mot barn i vissa fall.

Herr talman! Vi anser dock att utformningen av det förslag om användningen av tvångsmedel som presenteras i propositionen är oproportionerligt och medför stora risker för barns integritet och rättssäkerhet. Problemet med gängens rekrytering av barn är akut och kräver åtgärder. Men lagstiftningen måste vara tydligt reglerad, träffsäker och proportionerlig i förhållande till det intrång i personlig integritet som den innebär för att vara effektiv.

Vi anser att förslaget i dess nuvarande form inte lever upp till dessa krav. Miljöpartiet uppmanar därför regeringen att återkomma med förslag som är mer i enlighet med förslagen i den ursprungliga utredningen i fråga om användningen av hemliga och preventiva tvångsmedel mot barn under 15 år. Utredningens förslag är enligt vår mening mer proportionerligt, välavvägt och rättssäkert än regeringens nu framlagda proposition.

Till att börja med föreslår regeringen en betydligt vidare krets av brott där hemliga tvångsmedel ska få användas. Utredningen begränsade tillämpningen till brott med minst fyra års fängelse i straffskalan för att säkerställa att endast de allra allvarligaste brotten i gängmiljön skulle omfattas. Regeringen föreslår däremot att även brott med två års minimistraff i straffskalan ska omfattas i bestämmelsen.

Dessutom inkluderas en generell möjlighet att använda hemliga tvångsmedel vid alla brott om polis eller åklagare bedömer att brottens samlade straffvärde är så allvarligt att det kan ge mer än fyra års fängelse. En sådan ordning kan ifrågasättas ur rättssäkerhetssynpunkt – vilket också har gjorts – då en preliminär straffvärdesbedömning under förundersökningen inte nödvändigtvis överensstämmer med den slutliga påföljden i domstol.

Regeringen avviker också från utredningens linje vad gäller användningen av preventiva tvångsmedel, vilket även Lagrådet är skarpt kritiskt till. Utredningen föreslog att endast Säkerhetspolisen, och då enbart vid misstankar om terroristbrott, skulle få använda preventiva tvångsmedel mot barn. Regeringen vill nu även ge Polismyndigheten och Tullverket sådana befogenheter trots att Lagrådet, med hänvisning till utredningens slutsatser, anser att det varken är motiverat eller proportionerligt att ge polis och tullverk möjlighet att använda preventiva tvångsmedel. Det riskerar att omfatta en stor grupp barn och skulle innebära ett synnerligen långtgående ingrepp i deras rättigheter och personliga integritet. Risker för diskriminering, stigmatisering och godtycklig övervakning av barn ökar med

ett sådant preventivt tvångsmedelsanvändande, och detta strider mot grundläggande rättssäkerhetsprinciper.

Lagrådet ställer sig också frågande till om regeringens förslag lever upp till beredningskravet i regeringsformen, eftersom förslaget är mer omfattande än det som presenterades i utredningen och som remissinstanserna har tagit ställning till. Miljöpartiet ser allvarligt på denna hantering, att regeringen på så sätt har kringgått kraven på en gedigen beredning.

Vi noterar att Lagrådet är av uppfattningen att regeringens förslag borde avvakta resultatet av den samlade utvärdering som regeringen har tillsatt, vilket vi uppskattar. Vi delar den uppfattningen.

Herr talman! Vi står däremot bakom att den som är under 15 år och kan misstänkas för brott ska kunna hållas kvar för förhör ytterligare sex timmar utöver de tre timmar som gäller i dag. Till skillnad från förslagen om tvångsmedel är detta förslag i linje med vad utredningen föreslår. Bland annat Socialstyrelsen, SKR, Brå och Sveriges advokatsamfund står bakom en längre tidsfrist, och det är också en möjlighet som polisen efterfrågar. Det handlar om att ge polisen tillräckligt med tid att utreda allvarliga brott som ofta begås i slutna miljöer. Förslaget kan också bidra till att barn skyddas.

Miljöpartiet har två reservationer. Jag yrkar bifall till reservation 4, som handlar om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som ligger mer i linje med utredningens förslag.

Anf. 10 FREDRIK KÄRRHOLM (M):

Herr talman! Under åren som Socialdemokraterna vanstyrde Sverige eskalerade gängvåldet och den organiserade brottsligheten. Mellan 2012 och 2022 tredubblades det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige, och den kriminella ekonomin växte till 100–150 miljarder kronor per år. Den utveckling som tilläts innebar också att barn i allt större utsträckning kommit att involveras i den organiserade brottsligheten.

Den nuvarande riksdagsmajoriteten valdes med mandatet att vända den här utvecklingen och trycka tillbaka den organiserade brottsligheten. Det är vad vi nu gör.

Herr talman! Sedan tidigare när polisen har bedrivit avlyssning för att utreda grova brott och det visat sig att den som kan misstänkas för brottet är under 15 år har man varit tvungen att avbryta avlyssningen. Det är naturligtvis fullständigt absurt. Då är det ju mer än någonsin viktigt att utreda brottet. Nu ser vi till att det kan ske, med ny lagstiftning som träder i kraft redan den 1 oktober. Beslut för beslut ser vi till att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten på alla fronter.

Vi inför också en möjlighet till preventiva tvångsmedel, det vill säga i situationer där det ännu inte finns en brottsmisstanke men där risken är överhängande att ett allvarligt brott sker.

Polisen förebygger nu fler skottlossningar och sprängattentat än någonsin. Nu ger vi dem ännu bättre förutsättningar för det viktiga förebyggande arbetet.

Den här reformen innebär också att polisen får hålla kvar barn längre efter förhör i väntan på socialtjänst eller föräldrar. Det kan låta som en liten förändring, men i praktiken är det mycket viktigt. När ett barn grips med narkotika eller vapen är det oerhört viktigt att det barnet lämnar polisstationen i sällskap av en vuxen som kan ta ansvar och rå om barnet.

Herr talman! Det ska sägas att det tidigare har funnits goda skäl för en ordning som inneburit att polisen inte avlyssnar barn under 15 år, mot bakgrund av att barns brottslighet tidigare, historiskt sett, varit av sådan karaktär att det inte funnits behov av dessa hemliga tvångsmedel för att kunna utreda brottet. Men med hänsyn till den brottsutveckling som vi alla känner till finns det uppenbara skäl att nu göra en annan bedömning.

Vi vet att barn i dag förekommer i både utförar- och anstiftarledet i den organiserade brottsligheten och intar centrala roller vid genomförandet av mycket allvarliga brott. De misstänks vid skjutningar av väldigt grova slag. De här barnen också blivit yngre över tid. Utvecklingen har fört oss till en punkt där 10- och 11-åringar rekryteras till gängen, 12- och 13-åringar transporterar vapen och sprängmedel och 14- och 15-åringar gör sig skyldiga till mord och mordförsök.

Säkerhetspolisen har även sett exempel på att barn under 15 år uttrycker en vilja att begå terrordåd och att främmande makt försöker anlita unga kriminella aktörer för att utföra allvarliga dåd i Sverige.

Det är väldigt tydligt att det är absolut nödvändigt med den här typen av lagstiftning. Jag beklagar att det på vänstersidan finns ett motstånd mot detta.

Allt det här är ett symtom på ett trasigt samhälle, ett trasigt samhälle som inte har uppstått av en slump. Problemen vi ser i dag, 2025, är en direkt konsekvens av den politik Socialdemokraterna förde under åtta år.

Herr talman! Det vi gör nu innebär ett perspektivskifte. Vi ser till att straffskalorna återspeglar brottens allvar. Gängkriminella ska kunna få dubbla straff. Dagens mängdrabatt ska avskaffas. Upprepade grova sexualbrott ska kunna leda till livstids fängelse. Reglerna för villkorlig frigivning skärps. För de farligaste återfallsförbrytarna ska det också införas en ny påföljd utan tidsbegränsning, en form av förvaringsstraff.

Som statsministern konstaterade i sin regeringsförklaring: Farliga människor ska sitta inne så att skötsamma medborgare vågar vara ute. Så enkelt är det.

Att kunna ingripa mot barn handlar lika mycket om att skydda dessa barn som om att skydda deras potentiella brottsoffer.

Förutom de lagändringar som nu träder i kraft den 1 oktober och gör det möjligt att använda hemliga och preventiva tvångsmedel mot barn under 15 år kommer även straffmyndighetsåldern att sänkas. Straffrabatten för unga kommer också att minska kraftigt, samtidigt som den avskaffas helt för unga myndiga. Särskilda ungdomsfängelser byggs just nu och kommer att stå klara och börja användas den 1 juli nästa år.

Självklart är dock målet att det aldrig ska gå så långt att vi behöver låsa in barn. Regeringen har genomfört den största reformen på socialtjänstens område på över 40 år, en reform som gör det möjligt att vidta åtgärder tidigare när det gäller barn i riskzonen och på ett bättre sätt fånga upp dem innan brott begås. Samtidigt har vi tagit bort sekretesshinder mellan polis, skola och socialtjänst så att landets kommuner får väsentligt bättre förutsättning att bedriva ett brottsförebyggande arbete.

I går presenterades också en närmast historisk satsning på skolan. Regeringen satsar 4,3 miljarder i kommande budget för att förbättra kvaliteten. Totalt handlar det om 14 miljarder kronor de närmaste tre åren. Det här kan med rätta beskrivas som den största skolbudgeten i modern tid.

Min förhoppning är också att en starkare skola och ansvarstagande föräldrar ska kunna motarbeta den destruktiva gangsterkultur som är en huvudförklaring till gängbrottsligheten. Att vi minimerar invandringen till Sverige är samtidigt en grundläggande förutsättning.

Herr talman! Den proposition vi debatterar här i dag är av stor betydelse i den här breda offensiven mot brottsligheten. Den nya lagstiftningen kommer att skydda hederliga människor, skydda barnen från att dras in i kriminalitet och ytterligare försvåra för de kriminella gängen och klanerna.

Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på de motioner som behandlas i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 11 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! Centerpartiet yrkar bifall till utskottets förslag i dagens betänkande. Men att yrka bifall till en proposition om att tillåta hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår grova brott är ändå inget annat än ett nederlag och ett misslyckande för Sverige. Brist på omsorg och kontroll, brist på ansvarstagande och tydlighet och brist på ledarskap har gjort att vi är där vi nu är.

De barn som nu omfattas är födda från 2011 och därefter. De som är 13 nu var 10 när den här regeringen tillträdde.

För de här barnens skull behöver vi denna lagstiftning, men vi behöver också en helt annan politik. Vi behöver en politik för tillväxt, för jobben och för en rättvis skola. Vi behöver en politik som ger hopp i hela landet, en politik där barn får vara barn och där vuxna tar sitt ansvar och inte ett samhälle där vuxna i sitt misslyckande i stället pekar ut barnen som ansvariga.

Det förslag Centerpartiet i dag säger ja till utgör ett skydd av och en hjälp till barnen. I likhet med Justitiekanslern, Barnombudsmannen, Rädda Barnen, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden och många andra instanser säger vi att den här lagstiftningen behövs för barnens skull.

JK anser att behovet av att kunna utreda och förhindra allvarlig och svårutredd brottslighet bland barn under 15 år i dag väger så tungt att det finns anledning att öppna för den användningen även mot barn som inte kan lagföras för brott. JK anser att den bakomliggande utredningen har gjort noggranna bedömningar av förenligheten med tillämpliga fri- och rättighetsregleringar, inklusive barnkonventionen, och att förslaget framstår som både lämpligt och välbalanserat.

Barnombudsmannen säger i sitt remissvar att barn måste skyddas från att dras in i kriminalitet och utnyttjas av kriminella nätverk. Det är angeläget att vi har tillgång till de här verktygen, framför allt för att kunna ta till vara brottsoffers intresse av upprättelse, klarhet och ersättning för skada. Det är många som drar nytta av lagstiftningen.

Precis som flera andra har lyft upp delar vi bedömningen att det är viktigt att polisen i fler fall får hålla kvar ett brottsmisstänkt barn för att sedan skyndsamt kunna överlämna det till föräldrar, vårdnadshavare, tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan, så att gängen inte kan rekrytera barnen tillbaka från polisstationen. Det är viktigt.

Sammanfattningsvis anser vi från Centerpartiet att dagens förslag är nödvändigt för att bekämpa den grova brottsligheten och gängvåldet med nästan dagliga skjutningar och sprängningar. Vi anser att förslaget är väl avvägt till dess art, grad och omfattning, och vi ser positivt på att det i valda delar är tidsbegränsat.

Vi ser också fram emot den samlade översynen av hemliga och preventiva tvångsmedel som regeringen i början av året till slut tillsatte. Vi ser fram emot den 29 maj nästa år när utredningen ska vara klar. Med varje proposition och betänkande blir behovet av en analys av den samlade regleringens konsekvenser för den personliga integriteten tydligt. Även om varje lag är försvarbar – som i dag – kan skogen av lagstiftning ibland bli för tät och ogenomtränglig, och man behöver alltså ha helhetsbilden.

Herr talman! Låt mig gå händelserna lite i förväg. Vi från Centerpartiet konstaterar i dag att när verkligheten förändras behöver också de politiska verktygen förändras. Men det som inte förändras är att barn till stor del fortfarande är barn, även när de begår grova, hemska brott. Jag hör ofta om fysikens lagar när det gäller energipolitiken, men alltmer sällan hör vi om hjärnans utveckling. Därför är det välkommet och hedersamt att regeringen själv i sin proposition skriver att barn generellt är lättare att manipulera och utnyttja än vuxna, och de har en mer begränsad förmåga att göra riskbedömningar.

Centerpartiet säger i dag ja till att vi ska ge barn just det skydd och de möjligheter till stöd de behöver. Just detta att barn har en mer begränsad förmåga att göra riskbedömningar, att deras konsekvenstänkande inte är en vuxens, är ett av skälen till att vi från Centerpartiet senare under riksdagsåret inte kommer att vara för en sänkt straffbarhetsålder utan i stället vara för ett samhälle som ger barnen och deras familjer det stöd och den tydlighet som behövs, som ger barnen vård, inte kriminalvård. Dagens förslag möjliggör detta, och det är välkommet. Därför yrkar jag bifall till förslaget i dagens betänkande.

Anf. 12 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Det är i grunden med viss sorg jag står här i dag och debatterar hemliga och preventiva tvångsmedel mot barn under 15 år som misstänks begå grova brott. Det är inget annat än ett stort misslyckande. Hur kunde det egentligen bli så här?

Vi får dagligen rapporter om 13- och 14-åringar som springer runt med skjutvapen och mördar utpekade offer, men i många fall tar de fel på person och skjuter helt oskyldiga. Unga anlitas även för att utföra sprängningar med stora materiella skador och självklart stor risk för personskador.

Det är uppenbart för alla och envar att barn i grunden saknar kompetens och förmåga att hantera vapen och sprängämnen. Skaderisken är stor inte enbart för tilltänkta offer utan även för barnen som förmås att utföra dåden. Bara för några dagar sedan avled en 15-åring i en detonation, sannolikt när han skulle aptera en sprängladdning.

Från skolan larmar lärare och elever om ökat våld och hot. Våldet drabbar såväl lärare som elever, och det signaleras om betydande trakasserier och mobbning såväl fysiskt som digitalt. Vilsna unga attraheras av den kriminella livsstilen underblåst av kriminella rappare. Barnen blir till slut lättfångade byten för rekryterare till brott.

Allt detta är tecken på att många barn är vilsna och mår väldigt dåligt. Vi har en vuxenvärld som till synes mer eller mindre verkar ha kapitulerat och inte förmår att ge barnen den trygghet och goda uppfostran som krävs för att ge dem framtidshopp och för att de ska växa upp och bli goda medborgare. Det är fråga om en uppgivenhet och en vilshenhet som många gånger mynnar ut i självskadebeteende eller ett våldsamt utåtagerande som kostar liv. Barnen är beredda att mörda på andras uppdrag för att tjäna pengar och göra en kriminell karriär, eller – något som nästan är än värre – så blir de medlemmar i sadistnätverket 764 och söker upp oskyldiga människor enbart i akt och mening att döda dem, filma förloppet och lägga ut dådet på nätet.

Herr talman! Det är inget nytt att unga, framför allt killar, begår brott, men på den tiden när jag jobbade ute på fältet som polis rörde det sig huvudsakligen om unga som begick inbrott eller ägnade sig åt bilstölder och skadegörelse eller annan typ av småbrott, ibland kopplat till missbruk av narkotika. Det var många gånger nog så problematiskt, men hanterbart och mestadels befriat från grova våldsbrott.

Det vi nu ser och upplever saknar motstycke, och vi måste ta till de medel som krävs för att trycka tillbaka våldet. Vi måste göra allt vi kan, dels för att förhindra och klara upp de grova våldsbrotten, dels parallellt med det även verka för att alla de goda krafterna i vårt samhälle, såsom föräldrar, skola, ideella organisationer, näringsliv och socialtjänst, gör gemensam sak för att ge våra barn den kärlek och fostran som jag tror att alla barn egentligen önskar. Vuxenvärlden måste helt enkelt ta tillbaka initiativet och stå emot de krafter som påverkar och lockar in barnen i en värld präglad av våld och empatilöshet.

Herr talman! I grunden handlar det om värderingar. Familjens betydelse kan inte nog understrykas. För en tid sedan släppte Brottsförebyggande rådet, Brå, en rapport om risken att begå brott kopplat till socioekonomisk bakgrund. Slutsatserna i den rapporten betonar det som vi kristdemokrater alltid påpekat, nämligen familjens avgörande betydelse snarare än socioekonomiska faktorer när det gäller kriminalitet.

Brå skriver att brott ytterst beror på värderingar och om personen kan rättfärdiga handlingar för sig själv och sin omgivning. Familjen och en stark anknytning till föräldrarna blir då en helt avgörande trygghetsskapande faktor, där goda normer och värderingar kan överföras över tid och mellan generationer.

Kristdemokraterna är ett värderingsburet parti, och vi har alltid lyft fram familjen som hörnstenen i det brottsförebyggande arbetet. Där byggs goda värderingar och en känsla för rätt och fel. Detta är mer angeläget nu än någonsin tidigare i en tid när vi ser barn som söker sig till kriminella gäng och som söker status genom att urinera på, våldta, filma och förnedra sina brottsoffer. Det krävs ett tålmodigt arbete, men vi gör saker som kommer att få reell effekt.

Herr talman! Hemliga tvångsmedel är självfallet ett integritetsintrång, men de förslag vi nu debatterar är inte enbart ett medel för att förhindra och klara upp grova brott. De är också ett sätt och ett försök att skydda barn som utsätts för påverkan av cyniska gängkriminella, vars enda syfte är att använda barnen som brottsverktyg utan att själva utsätta sig för risker.

Herr talman! Antalet skjutningar har minskat tack vare ny lagstiftning och gott polisarbete. Polisen redovisar ett rekordstort antal uppklarade brott, och antalet åtal har ökat markant. Men läget är fortsatt allvarligt. Rekryteringen av unga fortsätter. Det är cyniskt och ansvarslost. De nu föreslagna tvångsmedlen kan förhoppningsvis ge polis och åklagare ökade möjligheter att identifiera och gripa de egentliga gärningsmännen och samtidigt fånga upp de unga sårbara som befinner sig i riskzonen.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Martin Melin (L).

Anf. 13 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Jag konstaterar att Socialdemokraterna har lämnat riksdagens kammare innan debatten är klar, vilket jag tolkar som att de inte vill ha en debatt om rättspolitik. Det är väldigt märkligt. Kanske beror det på att de förstår att de inte skulle vinna en sådan debatt.

Det vi debatterar i dag är en lag som kan ge polis och åklagare möjlighet att effektivare förebygga och förhindra att barn begår grova brott. "Förebygga" och "förhindra" är två viktiga ord som vi måste ta till oss, och vi måste fokusera på dem framöver om vi ska få stopp på det som kallas våldsvågen.

Det vi debatterar här i dag är en lagstiftning som enligt polisen skulle göra skillnad. Det är en lagstiftning som samma dag som den kommer att träda i kraft, vilket är om två veckor om vi röstar för den senare i eftermiddag, skulle göra skillnad direkt. Då talar vi om en skillnad mellan liv och död. Det här är en lagstiftning som är effektiv. Det är en lagstiftning som fungerar. Och det är, kanske viktigast av allt, en lag som är nödvändig.

Herr talman! Vi politiker bör ägna oss åt att ge dem som vet, som kan och som ska genomföra saker möjligheter och förutsättningar att göra ett bra jobb. I detta fall är det polis och åklagare som behöver göra ett bra jobb.

Polis och åklagare har identifierat ett problem, nämligen att allt fler barn under 15 år är inblandade i grov brottslighet, som mord och sprängningar. Problemet för polis och åklagare är att de saknar lagstiftning så att de effektivt kan komma åt dessa barn, helst innan de begår mord.

När polis och åklagare har identifierat ett problem vänder de sig till dem som stiftar lagarna och påtalar problemet. Lagstiftarna är vi här i riksdagen. Således blir det upp till oss att göra någonting åt problemet och godkänna lagarna. Den lag som vi debatterar i dag är en sådan lag. Lagen ger förenklat uttryckt polisen rätt att använda hemliga tvångsmedel, till exempel att avlyssna en mobiltelefon hos en person som är under 15 år. Vi talar här om att det ska vara vid allvarlig brottslighet.

Denna lag ställer sig sex av åtta partier bakom. Endast Miljöpartiet och Vänsterpartiet är emot den. Vi fick precis höra att Miljöpartiet inte är direkt emot den, men de vill att regeringen återkommer med ett nytt förslag. Jag tycker att det vore bättre om Miljöpartiet kom med ett förslag som kunde kontrast. Men jag förstår vad Miljöpartiet menar. De säger dock nej till ett effektivt verktyg som kan förhindra att barn mördar.

Det är för mig obegripligt hur man kan vara emot det med tanke på hur våldet ser ut i dag när barn rekryteras till att utföra grova våldsbrott. Om man säger nej till detta visar det på en total avsaknad av verklighetsuppfattning. Jag förstår inte hur man kan säga nej till en effektiv och nödvändig lagstiftning, som kan förhindra att barn dras in i grov brottslighet, utan att själv ha egna förslag på hur man ska stoppa 14-åringar från att skjuta andra barn eller spränga hem där vittnen eller anhöriga till kriminella bor.

Förra året satt nästan 500 barn mellan 15 och 17 år häktade. Det borde få varningsklockorna och väckarklockorna att ringa hos både Vänstern och Miljöpartiet.

Herr talman! Jag förstår att lösningen på den våldsvåg vi ser i dag inte bara handlar om att ge polis och åklagare möjlighet att avlyssna 14-åringar. Det är jag helt överens om med Vänstern och Miljöpartiet. Vi har pratat om det förut, och vi är helt överens om att det behövs andra insatser, såsom sociala insatser. Men när även de insatser som redan görs i dag inte fungerar och vi ändå har 14-åringar som mördar måste polisen få ett verktyg som effektivt kan förhindra att det dödas. Den lag som vi debatterar i dag är en sådan lag.

(Applåder)

Anf. 14 ULRIKA WESTERLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag ska inte dra ut på detta länge utan vill bara påpeka att vad jag sa var att förslaget borde vara på det sätt som utredningen ursprungligen föreslog. Vi behöver alltså inte hitta på något nytt. Det här har redan utretts. Vi tyckte att det förslaget var bättre.

Anf. 15 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Tack, Ulrika Westerlund, för förtydligandet! Ni står alltså bakom utredningens ursprungsförslag? Då förstår jag. Det var bra att få det förtydligat.

Anf. 16 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Ledamoten Martin Melin hävdade att vi enbart yrkar avslag. Det gör vi inte. Vi har ett liknande förhållningssätt som Miljöpartiet och vill att regeringen återkommer med ett förslag som är mer rättssäkert.

Vi står inför kriser. Det är vi helt ense om. Men det handlar också om att vi måste hantera kriser med respekt för vad en lagstiftning innebär. När man kringgår och inte följer konstitutionella regler och annat och går fram oerhört fort och slarvar underminerar man de demokratiska spelreglerna.

Jag tycker att det är allvarligt att man accepterar att de konstitutionella reglerna kringgås. Men jag vill också markera att Vänsterpartiet har alternativet att regeringen bör återkomma, för det är allvarliga problem vi ska hantera.

Jag tror att vi är helt ense om att förebyggande åtgärder måste komma till stånd. Men jag tycker att regeringspartierna återoppar socialtjänstlagen lite för snabbt. Det är en viktig lagtext, men den ska verkställas. Den är ju alldeles ny. Vi måste vänta på att se hur kommunerna kan leva upp till och förverkliga den.

När det gäller den satsning på skolan som kommer nu beror den på att det är valår. Den hade varit välkommen mycket tidigare och hade kunnat hjälpa många barn.

Skulle jag kunna få några kommentarer om detta?

Anf. 17 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Det var några frågeställningar där. Om vi börjar med det sista, skolbudgeten, tillhör jag det parti som har drivit just den delen av budgeten ganska offensivt. Vi är nöjda med att vi får en satsning på 14 miljarder under tre år. Jag håller med ledamoten om att detta gärna hade kunnat komma för kanske tio år sedan, men då satt inte Liberalerna i regering. Man får prata med dem som satt i regeringsställning för tio år sedan om varför den satsningen inte gjordes redan då.

Ledamoten säger, liksom även ledamoten från Miljöpartiet, att ni tycker att det lagförslag som ligger i dag inte är bra, inte är rättssäkert och så vidare och att vi borde gå tillbaka och återkomma med ett nytt förslag. Där tycker vi olika. Jag tycker att det här är ett bra lagförslag. Det finns en tendens hos vissa politiker att tycka att saker och ting ska utredas hela tiden. Man är aldrig nöjd; det blir aldrig bra. Här finns det ett konkret lagförslag. Det har tagits hänsyn till integritet, rättssäkerhet och så vidare. Det är tidsbestämt, och det ska vara domstol och åklagare som överprövar och så vidare.

Jag förstår inte hur mycket mer man måste omarbeta den här lagen för att alla ska vara nöjda. Sex av åtta partier är uppenbarligen nöjda och tycker att det är bra. Men det känns som att det nästan alltid är Vänstern och Miljöpartiet som tycker att det inte är bra. Det ska tillbaka, och så ska det omarbetas och omarbetas. Med vad folk efterfrågar är lite mer effektivitet.

När det sedan gäller det konstitutionella tror jag inte att två dagar hit eller dit gör någon skillnad för rättssäkerheten. Men jag förstår vad ledamoten säger.

I övrigt måste vi göra mer när det gäller det förebyggande. Socialtjänstlagen är bra, men det behövs också resurser för att kunna uppfylla de krav som ställs i den lagen. Jag instämmer till fullo.

Anf. 18 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag ska kommentera lite baklänges. Detta med två dagar bekymrar mig inte. Men att man lägger fram ett lagförslag som inte har varit föremål för vare sig utredning eller remissbehandling är allvarligt.

Den kritik vi har mot förslaget är att det är en väldigt märklig konstruktion att bygga på vad man tror ska bli påföljden för vissa brott och en lång katalog som skulle kunna gå in i detta – vi har flera reformer som kommer att rubba en sådan princip. Från Vänsterpartiets sida vill vi ha en tydlig brottskatalog. De här paragraferna, de här brotten, ska medge att de nya medlen tillgrips.

Vi vill inte heller ha den här straffrättsventilen, där man försöker bedöma en klump av brott. Detta menar vi är väldigt rättsosäkert, och vi avundar verkligen inte dem som ska tillämpa den här lagstiftningen.

Prot. 2025/26:7
17 september

Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott

När det sedan handlar om skolfrågan är vi ense om att det är bra nu. Men vi behöver kanske inte gå tillbaka tio år för att säga att det hade varit bra då. Regeringspartierna har suttit ett antal år nu, och detta skulle ha kunnat komma tidigare också från den nuvarande regeringsmakten.

Anf. 19 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Jag blir glad över att höra att ledamoten tycker att saker och ting faktiskt kan gå fortare och att det är bra, när det gäller skolfrågan, till exempel. Jag instämmer även i detta. Jag menar att det är samma sak när det gäller rättspolitikerna – även den kan gå fortare. Därför tycker jag att det är bra att regeringen har lagt fram det betänkande som vi i dag debatterar och att det har gått fort.

Vi har en situation i dag som har eskalerat. Utvecklingen har gått enormt fort bara de senaste fem sex sju åren. Det går inte att sitta i tre fyra år och utreda saker och ting, utan vi måste göra något. Jag har sagt detta förut. Det jag gillar med den här regeringen och med vår justitieminister är att det händer saker, konkreta saker.

Vi måste nu ge detta en chans, en möjlighet. Sedan får vi återkomma om fem år och se hur det blev. Jag kanske inte står här då, men jag hoppas att ledamoten gör det. Då får vi se hur det går och så vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 7.)

§ 6 Godkännande för F-skatt – nya hinder och återkallelsegrunder

Skatteutskottets betänkande 2024/25:SkU18

Godkännande för F-skatt – nya hinder och återkallelsegrunder (prop. 2024/25:159)
föredrogs.

Anf. 20 BLÅVITT ELOFSSON (S):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till skatteutskottets betänkande om proposition 2024/25:159 gällande F-skatt – nya hinder och återkallelsegrunder. Utskottet ställer sig bakom förslagen till ändringar i skatteförfarandelagen som innebär att det införs ett nytt hinder för godkännande och en ny grund för återkallelse av F-skatt som tar sikte på felaktiga utbetalningar i samband med skattereduktion för installation av grön teknik. Det handlar också om att införa ett nytt hinder för godkännande och återkallelse av F-skatt när det gäller utländska företag utan driftsställe i Sverige som inte har följt det föreläggande att lämna sådana uppgifter som avses i 33 kap. 6 § skatteförfarandelagen för bedömning av skattskyldighet. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 november 2025.

Det svenska näringslivet är en av våra största tillgångar. Seriösa företag skapar jobb, driver innovation och bygger välbefinnande i landet. Deras arbete hotas när kriminella nätverk försöker utnyttja vårt system, något som slår hårt mot konkurrensen och förtroendet för företagande i Sverige. F-skatt är i grunden tänkt att vara en kvalitetsstämpel, men tyvärr vet vi att det också har blivit ett verktyg för kriminella – ett sätt att kringgå regler,

pressa priser genom osund konkurrens och underminera seriösa företags villkor.

Den proposition som nu ligger på bordet, 2024/25:159, innehåller viktiga förslag. Vi välkomnar att regeringen äntligen tar ett steg i rätt riktning, men vi kan samtidigt konstatera att dessa åtgärder kommer sent. Många företagare har redan under lång tid tvingats konkurrera med aktörer som fuskar och bryter mot reglerna. Den som medvetet missbrukar systemet för skattereduktion för installation av grön teknik eller av någon anledning fått en felaktig utbetalning och inte återbetalar beloppet ska kunna få sitt godkännande för F-skatt återkallat. Det införs även hinder för godkännande och ny grund för återkallelse av F-skatt när särskilda uppgifter inte lämnats av utländska företag som bedriver verksamhet i Sverige.

Dessa förslag innebär att den som inte följer ett beslut om återbetalning av skattereduktion för grön teknik inte längre ska kunna beviljas eller behålla godkännande för F-skatt. Utländska företag utan fast driftsställe i Sverige som inte lämnar nödvändiga uppgifter ska kunna nekas godkännande eller förlora sitt godkännande.

Detta ger Skatteverket bättre verktyg, men vi menar att mer måste göras. Vi behöver skarpare kontroller, tätare uppföljning och snabbare handläggning. Bara då får seriösa företag det skydd de förtjänar, och vi kan stoppa dem som missbrukar vårt system.

Herr talman! Vi ser positivt på propositionens intentioner, men vi vill också tydligt markera att det krävs mer än symboliska åtgärder. Sveriges företagare behöver trygghet och rättvisa villkor, och de kriminella måste stoppas. Därför yrkar vi bifall med förhoppningen att regeringen tar till sig kritiken och stärker både kontrollen och uppföljningen framöver. F-skatt ska vara en kvalitetsstämpel, inte ett verktyg för kriminalitet.

(Applåder)

Anf. 21 FREDRIK AHLSTEDT (M):

Herr talman! Debatten om F-skatt kan verka lite byråkratisk och ganska teknisk. Men för oss som sitter i skatteutskottet handlar det mer om en förutsättning för företagande, särskilt för små och medelstora företag. Om man vill vara lite mer målande eller beskrivande skulle man till och med kunna kalla detta ett notsystem för att få höra ljuv musik. Det vill säga: Ett bra F-skattesystem är en förutsättning för att vi ska få fler företag och fler entreprenörer.

Systemet med F-skatt är en viktig grund för företagandet i Sverige. F-skatten är en förenkling för företagen och något som visar att du själv tar ansvar för att betala in preliminär skatt och egenavgifter på ersättning för utfört arbete. Det ger också en stor trygghet för dem som köper tjänster eller får arbete utfört åt sig.

Herr talman! Låt mig säga några ord om de svenska företagen. De svenska företagen utgör ryggraden i vår ekonomi. Genom att företagen växer och utvecklas skapas nya jobb och högre skatteintäkter. För att vi ska kunna bibehålla och utveckla vår levnadsstandard är tillväxt en nödvändighet, och därmed är en gynnsam miljö för företagsutveckling mycket viktig. Det är avgörande att ha ett robust, förutsägbart och rättvist skattesystem. Särskilt viktigt är att svenska skatter är konkurrenskraftiga på den

Prot. 2025/26:7
17 september

Godkännande för F-skatt – nya hinder och återkallelse-grunder

globala marknaden, då många svenska företag och även arbetstagare verkar i en internationell miljö.

Herr talman! De små och medelstora företagen är centrala för att säkerställa långsiktig tillväxt och utveckling. Sverige har framgångsrikt lyckats få fram skickliga entreprenörer och livskraftiga företag med tusentals anställda. Det är just i dessa små och medelstora företag som majoriteten nya jobb skapas. Att främja övergången från små till stora företag är därför en viktig del av en återupprättad arbetslinje och möjliggör att fler människor får sin första anställning.

Reformen med F-skatt har varit en viktig del i att stärka och öka företagandet i Sverige. I dag finns det cirka 1 miljon registrerade företag med F-skatt. Det systemet har varit en stor framgång sedan det infördes 1993 och utökades i samband med en revidering 2007.

Herr talman! Bakgrunden till denna proposition är att det har uppdragats att det finns problem i nuvarande lagstiftning och att nuvarande lagstiftning inte är konsekvent utformad. Vi vill därför öka stringensen i de två frågor som behandlas i denna proposition – dels missbruk av systemet för skattereduktion för installation av grön teknik, dels när utländska företag som har skyldighet att lämna uppgifter som ska utvisa om de är skattskyldiga i Sverige inte gör det. När företag struntar i detta har Skatteverket haft få eller inga möjligheter till sanktioner.

Herr talman! Regeringen vill förbättra villkoren för att starta, driva och utveckla företag. Man vill också förebygga brottslighet. Missbruk av F-skattesystemet leder ofta till osund konkurrens och ger kriminella ett möjligt verktyg.

Genom detta förslag inför vi en ny grund för återkallelse av F-skatt som har sin grund i felaktiga utbetalningar i samband med skattereduktion för installation av grön teknik. Den andra delen av förslaget handlar om en ny grund för återkallelse av F-skatt när ett utländskt företag utan fast driftsställe i Sverige inte lämnar uppgifter som gör att Skatteverket kan bedöma om skattskyldighet finns i Sverige och om inkomstdeklaration ska lämnas.

Dessa åtgärder är viktiga att genomföra för att säkerställa en hög trovärdighet för F-skattesystemet och för att motverka skatteundandragande och därmed lägga en grund för ökad tillväxt och ökat företagande.

Herr talman! Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet SkU18.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 7.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.23 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU2 Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott

Punkt 1 (Lagförslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

268 för utskottet

21 för res. 1

13 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 62 SD, 60 M, 21 C, 17 KD, 13 L, 2 -

För res. 1: 18 V, 3 MP

Avstod: 13 MP

Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 6 V, 3 C, 2 KD, 2 MP, 3 L

Bo Broman (SD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Leila Ali Elmi, Mats Berglund och Nils Seye Larsen (alla MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

3. res. 4 (MP)

Förberedande votering:

17 för res. 3

18 för res. 4

268 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Victoria Tiblom (SD) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Malcolm Momodou Jallow (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

269 för utskottet

16 för res. 4

18 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 60 M, 21 C, 17 KD, 13 L, 2 -

För res. 4: 2 V, 14 MP

Avstod: 16 V, 2 MP

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 6 V, 3 C, 2 KD, 2 MP, 3 L

Hanna Gunnarsson och Malin Östh (båda V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Camilla Hansén och Katarina Luhr (båda MP) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU18 Godkännande för F-skatt – nya hinder och återkallelsegrunder

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2025/26:4 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om politisk reklam

EU-dokument

COM(2025) 386 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska kemikaliemyndigheten och om ändring av förordningarna (EG) nr 1907/2006, (EU) nr 528/2012, (EU) nr 649/2012 och (EU) 2019/1021

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 september

2025/26:8 Hanteringen av Nya Ostkustbanan

av *Samuel Gonzalez Westling* (V)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:9 Patientsäkerhet vid gynekologisk diagnostik och oåterkal- leliga ingrepp

av *Carita Boulwén* (SD)

till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:10 Omfördelning av medel till UNRWA som inte betalats ut

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 september

2025/26:10 Vindkraftsstöd till de halländska kommunerna

av *Christofer Bergenblock* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:11 Ett teknikneutralt produktionsstöd för biogas

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:12 Centralisering av statliga myndigheter

av *Niklas Karlsson* (S)

till civilminister Erik Slottner (KD)

2025/26:13 Ansvar för organisering och finansiering av utbildning för företagsläkare

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.03.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 10.23 och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1	Avsägelser.....	1
§ 2	Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3	Anmälan om granskningsrapport	2
§ 4	Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5	Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott	3
	Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU2	3
	Anf. 1 PETTER LÖBERG (S)	3
	Anf. 2 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik	4
	Anf. 3 PETTER LÖBERG (S) replik	5
	Anf. 4 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik	6
	Anf. 5 PETTER LÖBERG (S) replik	6
	Anf. 6 TALMANNEN	7
	Anf. 7 GUDRUN NORDBORG (V)	7
	Anf. 8 ADAM MARTTINEN (SD)	8
	Anf. 9 ULRIKA WESTERLUND (MP)	10
	Anf. 10 FREDRIK KÄRRHOLM (M)	12
	Anf. 11 ULRIKA LILJEBERG (C)	14
	Anf. 12 TORSTEN ELOFSSON (KD)	15
	Anf. 13 MARTIN MELIN (L)	17
	Anf. 14 ULRIKA WESTERLUND (MP) replik	18
	Anf. 15 MARTIN MELIN (L) replik	18
	Anf. 16 GUDRUN NORDBORG (V) replik	18
	Anf. 17 MARTIN MELIN (L) replik	19
	Anf. 18 GUDRUN NORDBORG (V) replik	19
	Anf. 19 MARTIN MELIN (L) replik	20
	(Beslut fattades under § 7.)	20
§ 6	Godkännande för F-skatt – nya hinder och återkallelsegrunder	20
	Skatteutskottets betänkande 2024/25:SkU18	20
	Anf. 20 BLÅVITT ELOFSSON (S)	20
	Anf. 21 FREDRIK AHLSTEDT (M)	21
	(Beslut fattades under § 7.)	22
	Ajournering.....	22
	Återupptaget sammanträde.....	23
§ 7	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	23
	JuU2 Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott	23
	SkU18 Godkännande för F-skatt – nya hinder och återkallelsegrunder	24
§ 8	Bordläggning.....	24
§ 9	Anmälan om interpellationer	24
§ 10	Anmälan om frågor för skriftliga svar	25
§ 11	Kammaren åtskildes kl. 16.03.	25